

Akademî

Cumhuriyet

BİLİM!
susmaz!

Parasız Özel Ek

Sayı: 21

30 Aralık 2017 Cumartesi

Cumhuriyet
Akademî'nin
gelecek sayısı
27 Ocak 2018
Cumartesi

İSTANBUL
ADALET SARAYI

ŞEHİT
CUMHURİYET SAVCISI
MEHMET SELİM KIRAZ
YERLEŞKESİ

Barış bildirisine imza attığı için açığa alınan, emekliliğe zorlanan, adli ve idari soruşturmalara maruz kalan, KHK'ler ile kamu görevinden ihraç edilen akademisyenler şimdi de terör örgütü propagandası yaptıkları iddia edilerek yargılanıyor. Her bir akademisyene ayrı ayrı açılan davalar 5 Aralık 2017'de Çarşı'da görülmeye başladı.

ÖZGÜR GÖKMEN

ÖZGÜR MÜFTÜOĞLU

Yargılanan barış talebidir!

Hukuk devleti olduğunu iddia eden bir devletin yurttaşı olarak bu bildiride yer alan talepleri dillendirmek her şeyden önce bir yurttaşlık görevidir. Üstelik bilim devletten, sermayeden ve dinden bağımsız olarak hakikati arar ve toplumla paylaşır. »2'de

SCHOLARS AT RISK

Düşünmek için özgürsün

Bilim insanlarına, öğrencilere ve üniversite çalışanlarına yönelik saldırılar dünya çapında endişe verici bir sıklıkta yaşanıyor. Bu saldırılar her bireyin düşünmek, sorgulamak ve fikirlerini paylaşmak için özgür olduğu alanı daraltmaktadır. »4'te

ALPER DUMAN

Eşitsizlik bataklığı

»6'da

M. TAHİR HATİPOĞLU

Yardımcı
doçentlik »7'de

UYGUR KOCABAŞOĞLU

Yüz yıllık
beklenti! »8'de

BÜLENT ŞIK

Antibiyotikli etler,
GDO'lu yemler »10'da

FAHRİ ÖZ

Şiirin sesi, şairin
maskeleri »12'de

TUNÇ KAYIKÇIOĞLU

Biyolojiye çifte
Nobel Ödülü »14'te

Düşünmek için özgürsün 2017

Scholars at Risk

Bilim insanlarına, yükseköğrenim kurumlarına, öğrencilere ve çalışanlarına yönelik saldırılar dünya çapında her yerde endişe verici bir sıklıkta yaşanıyor. Bu saldırıların olumsuz etkileri doğrudan hedef alınan birey ve kurumların çok ötesine geçerek tüm akademik sistemlere ve genel olarak topluma yayılıyor. Bu tür saldırıların neticesi, her bireyin düşünmek, sorgulamak ve fikirlerini paylaşmak için özgür olduğu alanı daraltmaktadır. Scholars at Risk (Risk Altındaki Akademisyenler, SAR), bu saldırılara, Akademik Özgürlükleri İzleme Projesi aracılığıyla, korunmasız bireyleri korumak, farkındalığı artırmak, hesap verebilirliği teşvik etmek ve gelecek tehditlerin engellenmesine yardımcı olabilecek bir anlayış ve diyalogu desteklemek amacıyla, temel vakaları tespit ederek ve izleyerek tepki gösteriyor. SAR'ın yüksek öğrenim topluluklarına yönelik saldırılara ilişkin raporlarının üçüncüsü olan Düşünmek İçin Özgürsün 2017,¹ SAR'ın 35 ülkede, 1 Eylül 2016–31 Ağustos 2017 arasında yüksek öğrenim topluluklarına yapılan bildirilmiş 257 saldırıyı çözümleyen yıllık raporudur.²

TANIMLI SALDIRILAR

İzleme Projesi yükseköğrenime yönelik tanımlı saldırı türlerine ilişkin verileri derliyor. Bunlar cinayetler, şiddet ve kayıplar; haksız yere kovuşturma ve hapsi; pozisyon kaybı ve çalışma dışı bırakmayı; uygunsuz seyahat kısıtlamalarını ve (örneğin üniversitelerin kapatılması ya da bir kampusun askerlerce işgalini de içeren) diğer ciddi ya da sistemik sorunları kapsar. Ülkeler ve bölgeler arasında ve şiddet ve tür açısından farklılık gösterse de bu saldırıların tümü ortak bir motivasyon içerir: Yükseköğrenim

kurumlarını ve elemanlarını denetlemek ya da susturmak. Bu metin, raporlama yılı boyunca yaşanan temel gelişme ve eğilimlere odaklanıyor.

SALDIRILARIN KAPSAM VE İÇERİĞİ

Geçen yıl boyunca yine üniversite alanına yönelik ağır, şiddetli saldırılar kaydedildi. Bunlar, yükseköğrenim topluluklarının devlet otoritesinin ya da radikal ideolojilere karşı potansiyel muhalefetin algılanan simgeleri

olarak hedef alınabildiği, silahlı çatışma yaşanan toplumlardaki saldırıları ya da aşırılıkçılığı kapsıyor. Aynı zamanda, münferit bilim insanlarını ya da öğrencilerini hedef alan, genel olarak cezalandırma ya da hoş gitmeyen konularda araştırma yapmayı ya da bunları ifade etmeyi engelleme amaçlı saldırıları da içeriyor. Geçen yıl boyunca Pakistan, Nijer ve Sierra Leone'de münferit bilim insanları ve öğrencileri hedef alan cinayetler işlenirken, Pakistan, Nijerya ve Suriye'deki kamplarda büyük çaplı şiddetli saldırılar yaşandığı

2017

Free to Think

Report of the Scholars at Risk
Academic Freedom Monitoring Project

Düşünmek İçin Özgürsün 2017. Kapaktaki fotoğraf 10 Şubat 2017'de üniversite-den yapılan ihraçları protesto eden Cebeci Kampusu'nda yapılan eylemden.

SAR
NETWORK

KİMDİR?

Scholars at Risk
(Risk Altındaki Akademisyenler, SAR), amacı bilim

insanlarını korumak ve akademik özgürlüğü desteklemek olan kurum ve bireylerden oluşan uluslararası bir ağıdır. SAR 1999'da Chicago Üniversitesi'nde başlatılan girişimin ardından Haziran 2000'de büyük bir uluslararası konferansla çalışmaya başladı. O tarihten bu yana onlarca üniversite ağı katılmış ve dünya çapında binlerce bilim insanının korunmasına katkıda bulunmuştur.

kaydedildi.

TÜRKİYE'DE

Türkiye'de devlet ve üniversite yetkilileri yükseköğrenim kesimine karşı şiddetli önlemler almayı sürdürüyor. Bu önlemler, hapis ve kovuşturmaları; bilim insanları ve öğrencilerin görevden alınmaları ve uzaklaştırılmaları ve seyahat ile kurumsal özerklik üzerindeki kısıtlamaları içeriyor. Bugüne kadar, binlerce bilim insanı, idari memur ve öğrenci ya iddia edilen bağlılıkları ya da şiddet içermeyen araştırma, yayın, öğretim ve diğer ifade faaliyetlerine karşı aşikâr bir misillemeyle hedef alındı.

ÖĞRENCİ EYLEMLERİNE YÖNELİK SALDIRILAR

Örgütlü öğrenci dışavurumlarına yönelik şiddet vakaları bu yıl boyunca artan bir biçimde rapor edildi. Venezüella, Güney Afrika, Nijer, Kamerun, Türkiye ve Hindistan'da devlet yetkilileri öğrencilerin şiddet içermeyen protesto eylemlerine, plastik mermi, biber gazı ve ses bombası dahil, şiddetle karşılık verdiler. Bununla birlikte, üniversite tesislerinin hasar gördüğü Güney Afrika'daki ve kampusta istenilmeyen konuşmacıları sindirmek ve engellemek için fiziksel gücün kullanıldığı Amerika Birleşik >>

KURTULUŞ
ARI

Terör örgütü propagandası yaptıkları iddia edilerek yargılanan Barış İçin Akademisyenler'e sunulan uluslararası destek. 5 Aralık 2017, Çağlayan, İstanbul

» Devletleri'ndeki olaylarda olduğu gibi bazı vakalarda öğrenciler şiddet içeren ve zora başvuran davranışlar sergiledi.

Venezüella'da, genel siyasi kriz derinleştikçe, üniversite kampusları çoğu kez hükümete bağlı askeri güçlerin protestocu öğrencilerle çarpıştığı çatışma ve şiddet alanlarına döndü.

SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK SINIRLAMALAR

Birçok ülkede devlet yetkilileri, ülke içinde ve dışında, ülkeye giriş, ülkeden çıkış ve ikamet sınırlamalarını içerecek biçimde seyahat kısıtlamalarıyla bağımsız araştırma ve ifadeyi engellemeye çalıştı. Geçen yıl boyunca Türkiye binlerce bilim insanını pasaportlarından mahrum bırakan kararname yayımladı. Bu kararname, bilim insanlarını aynı zamanda üniversitelerdeki pozisyonlarından ihraç ettiği ve onları gelecekte devlet üniversitelerinde çalışmaktan men ettiği için, pasaportlarının ellerinden alınması, bilim insanlarının ülkelerinde ya da yurtdışında işlerini sürdürmeleri üzerindeki yasağı

tamamlar niteliktedir. Çin'de devlet yetkilileri, yurtdışında öğrenim gören Uygur Özerk Bölgesi'nden öğrencilere yurda dönme emri verdi ve raporlar öğrenciler dönene dek ailelerinin rehin tutulduğunu söylüyor. Para cezası uygulamasının yanı sıra dönen öğrencilerin tutuklandıkları ve kayboldukları da bildirilmiştir. Anlaşıldığı kadarıyla şiddet içermeyen akademik davranış ya da ifadeye misilleme olarak İsrail ve Tayland devlet yetkilileri münferit bilim insanlarının ülkeye girişini engellemiş; Çin, Uganda ve Türkiye devlet yetkilileri ise münferit bilim insanlarının ülkeden çıkışına mâni olmuştur. ABD Yüksek Mahkemesi tarafından reddedilmese, Trump yönetiminin İran, Libya, Somali, Sudan, Suriye ve Yemen'den seyahati kısıtlayan başkanlık kararname, açık ve farklı kültürel ve entelektüel değişim alanları olarak ABD kampuslarının hayatıyetine zarar vererek yükseköğrenime ağır darbe vurabilirdi.

ORTA VE DOĞU AVRUPA'DA

Orta ve Doğu Avrupa'da, geçen yıl boyunca yasama ve

idareden kaynaklanan eylemler, özellikle Rusya'da Sankt-Peterburg'daki Levada Center'da ve Avrupa Üniversitesi'nde ve Macaristan'daki Merkezi Avrupa Üniversitesi'nde, üniversite ve araştırma merkezlerinin özerkliği ve süregiden çalışmalarını tehdit etmiştir. Bu vakalar fiziksel zarar ya da hapis içermiyor olsa da bağlantıları ya da araştırmalarının, yayınlarının ve eğitimlerinin içeriği nedeniyle araştırmacıları ya da kurumları cezalandırma niyeti içermektedir. Bu itibarla, akademik özgürlüğe ve kurumsal özerkliğe yönelik ciddi bir tehdit arz ederler.

SALDIRILARIN GENEL İZLEĞİ

Genel olarak bu raporda görülecek izlek araştırma ve söylemi susturma

niyetidir. Bu rapor küresel bir krizin haritasını çıkararak, dünya çapında bilim insanlarını, öğrencileri ve üniversite çalışanlarını birbirine bağlıyor. SAR, bir kez daha sorumlu devletleri, yüksek öğrenim liderlerini ve sivil toplumu bu krize cevap vermeye davet ediyor. Şiddet kullanımını, cezai soruşturma ve cezaları, yasama ve idare kanadından gelecek müdahaleleri ve düşüncenin özgürce ifade edilmesini sınırlayan diğer baskıcı araçları reddetmeye ve eleştirel söylemin ihanet ve fikirlerin suç olmadığını ve herkesin düşünmek, sorgulamak ve fikirlerini paylaşmak için özgür olduğunu tespit eden ilkeleri desteklediğini kamusal olarak yeniden teyit etmeye çağırıyor. ■

Çeviren: Özgür Gökmen

1 Cumhuriyet Akademi, 2017 Raporu'nun sadece özetine yer veriyor. Raporun tamamı için bkz. <https://www.scholarsatrisk.org/wp-content/uploads/2017/09/Free-to-Think-2017.pdf>. Düşünmek İçin Özgürsün'ün daha önceki yıllara ait baskıları için bkz. <https://www.scholarsatrisk.org/bytype/free-to-think/>.

2 Bu rapordaki veriler, raporlama döneminde, yükseköğrenim topluluklarına yönelik tüm saldırıların sadece küçük bir alt kümesini yansıtmaktadır. Sınırlı kaynakların yanı sıra yaşanan saldırıların kapsamı, çeşitliliği ve karmaşıklığı dikkate alındığında kapsamlı bir değerlendirme henüz mümkün değildir.